

Tišnov (okr. Brno-venkov)**Náměstí Míru, ul. Kostelní; Farská zahrada, parc. č. 2747, 2314, 188/1.**

Vrcholný středověk, novověk. Vesnice/městečko. Skupina/síť sond. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK – -609632.01, -1142393.04; -609636.78, -1142265.13; -609728.30, -1142296.04

V červnu a červenci roku 2020 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum v historickém jádru města v souvislosti s výkopy sedmi sond pro inženýrskogeologický a hydrogeologický průzkum před plánovanou rekonstrukcí náměstí Míru. Předmětné sondy o rozměrech 2 × 1 m byly situovány v zatrávněném prostoru na pozemku parc. č. 2747 (sonda 1 při západní straně objektu městského úřadu č. p. 111), v jihozápadní a severovýchodní části parkoviště na pozemku parc. č. 2321/3 (sondy 2 a 5 před domy č. p. 120 a 115), v ústí Kostelní ulice na pozemku parc. č. 2314 (sonda 3), ve východní a severovýchodní části zpevněné plochy na pozemku parc. č. 2318/1 (sondy 4 a 6 před domy č. p. 1704 a 346) a v parku Farská zahrada na pozemku parc. č. 188/1 (sonda 7). Porušení archeologických situací bylo zaznamenáno jen v sondách 1, 3, 4 a 7, v ostatních sondách byly zjištěny pouze recentní navážky a zásahy, a následně sterilní geologické podloží.

V sondě 1 byl pod recentními navážkami a novodobou planýrkou původně zde stojících budov částečně odkryt jeden zahloubený objekt, z jehož výplně se podařilo získat zlomky keramických nádob datovatelných do rozmezí 12. až 14. století. V sondě 3 se pod recentními vrstvami skrývaly dva různě staré odtokové kanálky z kamenů a cihel. Oba dodržovaly směr uliční osy (ZSZ-VJV), ale mladší byl zřejmě v důsledku postupného nárůstu terénu umístěný výše. Z jejich zásypu se nepodařilo vyzvednout žádný datovatelný materiál, takže je lze pouze odhadem zařadit do novověku. Podobný, asi opět novověký, odtokový kanálek z kamenů a cihel byl objeven také v sondě 4. Směřoval nejspíše od ústí ulice Bezručova šikmo napříč náměstím Míru (SV-JZ). V sondě 7 pak byly zachyceny kulturní vrstvy, které obsahovaly zlomky keramických nádob datovatelných do rozmezí 12. až 14. století a 17. až 18. století. Nejstarší vrstva s větším množstvím kamenů, především valounů, by mohla představovat pozůstatek zpevněné středověké komunikace.

Literatura

Neuveдено.

Summary

A rescue excavation was conducted in Mír Square in Tišnov (Brno-Country District) in 2020. A feature containing fragments of 12th to 14th century pottery vessels was partially uncovered under the recent backfill and levelling in test pit 1. Three stone and brick drainage channels, most likely datable to the Modern Period, were detected in test pits 3 and 4. Cultural layers with fragments of pottery vessels from the 12th to the 14th and the 17th to the 18th centuries were detected in test pit 7. The earliest layer with a larger quantity of cobbles may represent the remnant of a reinforced medieval road. Only recent backfills and sterile geological bedrock were discovered in other test pits.

Michal Píchystal

Tištín (okr. Prostějov)**Budova školy, parc. č. st. 178.**

Středověk, novověk. Jiná evidence. Průzkum. Uložení nálezu: Masarykova univerzita – Ústav antropologie, Přírodovědecká fakulta.

Lokalizace: S-JTSK – -556460.07, -1152727.45

Dne 31. 7. 2020 byla při stavebních pracích na střeše budovy školy v Tištíně (č. p. 21) objevena krabice obsahující neúplný skelet nedospělého jedince (dítěte ve věku cca 11–12 let). „Hrůzný“ nález byl oznámen Policii ČR, která jej konzultovala s prostějovským pracovištěm Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., a posléze i Ústavem antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Různé indicie (na kostech ulpívající hnědá jílovitá hlína nebo stopy po kořičkách rostlin) svědčí pro to, že se jedná o skelet člověka, který byl původně pohřben v zemi, následně (po delším období úplného zetlení měkkých tkání a minerálních změnách kostní tkáně) byl ze země vyzvednut a bez mytí uložen do místa nálezu. Vzhledem k poloze školy v těsné blízkosti kostela sv. Petra a sv. Pavla se nám nabízí hypotetická souvislost těchto kosterních pozůstatků s původním středověkým hřbitovem, nebo dokonce již s pohřebištem mladší doby hradištní, známém v prostoru tzv. Taufrový zahrady (Fojtík 2008, 84–85 s literaturou).

LiteraturaFojtík, P. 2008: *Slovanské osídlení Prostějovska ve světle hrobů*

a pohřebišť. Archeologické památky střední Moravy 16. Olomouc: Archeologické centrum Olomouc.

Summary

A box containing an incomplete skeleton of a c. 11–12-year-old child was discovered during construction work on the school building in Tištín (Prostějov District) on 31 July 2020. The close proximity of the church of Saints Peter and Paul offers a hypothetical link between these secondarily deposited skeletal remains and an original medieval cemetery or even a Late Hillfort Period burial ground known in the area of the so-called Taufrový Garden.

Pavel Fojtík, Miroslav Králík

Tvarožná (okr. Brno-venkov)**Intravilán, parc. č. 550/1.**

Raný středověk, vrcholný středověk – novověk. Vesnice/městečko. Skupina/síť sond. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1919075N, 16.7697144E

V souvislosti s výstavbou nového rodinného domu v severozápadním intravilánu obce Tvarožná u Brna (západně č. p. 3) byl proveden záchranný výzkum, který doložil pozůstatky osídlení ze střední doby hradištní, vrcholného a pozdního středověku a novověku.

Za pozůstatky nejstaršího osídlení lze označit zemnici s kamenným krbem a zásobní jámou ze střední doby hradištní. Následovala suterénní zástavba, loch, zbytky dřevěných konstrukcí a šterkových úprav z období středověku až raného novověku (13.–16. století), které byly na parcele vystřídány stavbou domu s kamennými základy (19.–20. století). Za nejmladší aktivitu lze

označit depozitum plechovek a nábojnic německé provenience z období 2. světové války.

Vzhledem k historické lokalizaci zachycené středověké vsi na pravý břeh Tvaroženského potoka lze konstatovat, že se podařilo zachytit část původní zástavby středověké vsi Tvarožnice, která byla scelena s protilehlou Vážanicí během 15. století. Spojená ves dostala dnešní název Tvarožná (Skutil a kol. 1988).

Literatura

Skutil, J. a kol. 1988: *700 let Tvarožné u Brna*. Tvarožná: OÚ Tvarožná.

Summary

A rescue excavation carried out in connection with the construction of a family house in the northwest built-up area of Tvarožná (Brno-Country District) documented remnants of occupation from the Middle Hillfort Period, the High and Late Middle Ages and the Modern Period. Given the historical localisation, it can be stated that it detected part of the original built-up area of the medieval village of Tvarožnice, which was unified with the opposite village Vážanice during the 15th century (Skutil et al. 1988).

Petr Kos

Uherské Hradiště (okr. Uherské Hradiště)

Ul. Hradební, ul. Obchodní, ul. Politických vězňů; areál bývalé sodovkárny, parc. č. 327/1, 361/1.

Novověk. Město. Plošný odkryv. Záchraný výzkum.

Oložení nálezu: Slovákcké muzeum v Uherském Hradišti, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0691633 N, 17.4636244 E

Od poloviny listopadu 2020 do poloviny ledna 2021 prováděli pracovníci Slovákckého muzea v Uherském Hradišti, p. o., v areálu bývalé sodovkárny v Uherském Hradišti záchraný archeologický výzkum, který vyvolala výstavba nové obchodní pasáže s podzemními garážemi (obr. 106). Zkoumaná plocha se nacházela v prostoru mezi ulicemi Hradební na jihu, Palaczkého náměstím na západě a autobusovým nádražím na severu. Z topograficko-historického hlediska se jedná o prostor mezi

středověkým a barokním bastionovým opevněním. Svým nebývalé velkým rozsahem se řadí tento výzkum k jednomu z největších archeologických odkryvů ve městě.

Odkryt se podařilo přes 270 archeologických objektů, které zde dokumentují vývoj lidských aktivit od pozdního středověku do počátku 19. století. Poté zde vzrostl terén navážkami až o dva až půl metru. Za jeden z nejvýznamnějších objevů lze považovat odkrytí několik desítek metrů dlouhého úseku zaniklého říčního koryta, které tvořilo přirozený vodní příkop a obkružovalo celé město. Vzhledem k rozsahu pak bylo zkoumáno pouze sondážně, odebrány byly také vzorky na mikromorfologické, paleobotanické a datační analýzy. Objevena však byla celá řada dalších objektů různých funkcí. Zmínit lze například jámy na hašení vápna, jímky a několik druhů pecí. Identifikovány byly také pozůstatky několika zděných konstrukcí, které měly převážně charakter smíšeného zdiva z kamenů a cihel pojeného jílem. V okolí zaniklého koryta se nacházelo rovněž větší množství kúlových a sloupových jam, které mohly souviset se zpevněním břehů či lehčími můstky přes vodoteč.

Výzkumem v areálu bývalé sodovkárny bylo získáno několik tisíc archeologických nálezů, které ilustrují materiální měšťanskou kulturu v Uherském Hradišti od období renesance až do vrcholného baroka. Soubor čítá několik desítek beden fragmentů keramických nádob, ale také zlomků cihel, kachlů a zvířecích kostí. Mezi nálezy nechybí ani střepy skleněných nádob a pestré spektrum kovových artefaktů, jako jsou různé přezky, kování, špendlíky, hřeby, knoflíky, náprstky, ale i stříbrné a měděné mince. Získána byla rovněž početná kolekce keramických dýmek. Bohatý nálezový fond stejně jako zdokumentované situace skýtají do budoucna potenciál k modelovému komplexnímu zhodnocení charakteru lidských aktivit v prostoru mezi středověkou hradbou a novověkým bastionovým opevněním.

Literatura

Neuveдено.

Summary

A rescue excavation (Fig. 106) was carried out in the premises of a former soft drinks company in Uherské Hradiště (Uherské Hradiště District) in 2020. From the topographical-historical perspective, the examined area was situated between a medieval and a Baroque bastion fortification. More than 270 archaeological



Obr. 106. Uherské Hradiště. Pohled na výzkum v areálu bývalé sodovkárny. Foto T. Chrástek.

Fig. 106. Uherské Hradiště. View of the excavation in the former soft drinks company premises. Photo by T. Chrástek.